אין בו א] שומן וחלב לפניו ואכל אחד מהן ואינו יודע איזה מהן אכל אשתו ואחותו עמו בבית שגג באחת מהן ואינו יודע באיזו מהן שגג שבת ויום חול ועשה מלאכה באחד מהן ואינו יודע באיזו מהן עשה מביא אשם תלוי ב] כשם שאם אכל חלב וחלב בהעלם אחת אינו חייב אלא חטאת אחת כן על לא הודע שלהן אינו מביא אלא אשם תלוי אחד אם היתה ידיעה בינתים כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת ואחת כך מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת כשם (א) ג] שאכל חלב ודם ופיגול ונותר בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת כך על לא הודע שלהן מביא אשם תלוי על כל אחת ואחת: **גמ'** איתמר רב אסי אמר חתיכה אחת שנינו ספק של חלב ספק של שומן חייא בר רב אמר חתיכה משתי חתיכות שנינו במאי קא מיפלגי רב אסי סבר יש אם למסורת מצות כתיב ג] וחייא בר רב אמר יש אם למקרא ד] מצוות קרינן איתיביה רב הונא לרב אסי ואמרי לה חייא בר רב לרב אסי חלב ושומן לפניו ואכל אחת מהן מאי לאו מדסיפא שתי חתיכות רישא נמי שתי חתיכות אמר להו רב לא ה] תיזלא בתר איפכא דיכול לשנויי לכו סיפא בשתי חתיכות רישא בחתיכה אחת אי הכי יש לומר חתיכה אחת מחייב ו] שתי חתיכות צריכא למימר זו ואין צריך ז] למימר זו (ב) ולחייא בר רב דאמר מדסיפא בשתי חתיכות רישא נמי בשתי חתיכות מיתנא תרתי למה לי פרושי קא מפרש ספק אכל ח] [חלב] ספק לא אכל (חלב) מביא אשם תלוי כיצד כגון שהיה חלב ושומן לפניו אמר רב יהודה אמר רב היו לפניו שתי חתיכות אחת של שומן ואחת של חלב אכל אחת מהן ואינו יודע איזו מהן אכל חייב חתיכה אחת ספק של חלב ספק של שומן ואכלה פטור אמר ט] רבא מאי טעמא דרב דאמר קרא ועשה אחת מכל מצות ה' בשגגה עד שישגוג י] בשתים מצות כתיב מצוות קרינן איתיביה אביי יא] רבי אליעזר אומר כוי חייבין יב] עליו אשם תלוי אמר לו ר' יג] אליעזר סבר יש אם למסורת מצות כתיב איתיביה טו] ספק בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון יוציא והולד כשר יד] וחייב באשם תלוי הא מני רבי אליעזר היא איתיביה נמצא על שלו טמאין וחייבין בקרבן על שלה אתיום טמאין וחייבין בקרבן נמצא על שלה לאחר זמן טמאין מספק ופטורין מן הקרבן ותני עלה (ג) טו] חייב משום אשם תלוי הא מני רבי אליעזר היא א"ר טז] חייא אמר רב היו לפניו שתי חתיכות אחת של חלב ואחת של שומן ואכל אחת מהן ואינו יודע איזה מהן אכל חייב חתיכה יז] ספק של שומן ספק של חלב ואכלה פטור א"ר זירא מ"ט דרב קסבר שתי חתיכות אפשר לברר איסורו חתיכה אחת אי אפשר לברר איסורו מאי איכא בין טעמא יח] דרבא לטעמא דרבי זירא איכא בינייהו כזית ומחצה יט] לרבא ליכא מצוות ופטור לרבי זירא אפשר לברר איסורו איתיביה רבי ירמיה לרבי זירא רבי כ] אליעזר אומר כוי חייבין על חלבו אשם תלוי אמר ליה רבי אליעזר סבר לא בעינן לברר איסורו

איתיביה

אכל אחד מהן. וכסבור שומן הוא ואחר כך נודע שהאחד היה חלב וזה לא ידע איזו אכל מביא אשם תלוי אכל אם בשעת אכילה היתה לו ספק והזיד ואכלה מספק מזיד הוא ופטור: **שגג באחת מהן.** כסבור זו היא אשתו ואחר כך נסתפק איזו (ד) היתה מביא אשם תלוי ואם נודע לו שאחותו היתה מביא חטאת: **כך על לא הודע שלהן.** כגון אכל שתי חתיכות כסבור (ה) שומן הן ואחר כך נודע שהן ספק אינו מביא אלא אשם תלוי אחד הואיל ולא נודע בין אכילה לאכילה שספק חלב אכל: **ואם היתה ידיעה בינתים.** ידיעת ספק: **כשם שהוא מביא חטאת על כל אחת.** אם היתה ידיעה ודאי בינתים: **כך.** בידיעת ספק מביא שני אשמות תלויין: **גמ' חתיכה אחת שנינו.** אכל חתיכה אחת כסבור שומן הוא ואחר כך נודע לו שספק הוא היינו הא דקתני מתני' ספק אכל חלב וכו': **חתיכה משתי חתיכות.** כדמפרש בסיפא חלב ושומן לפניו כו' אכל חתיכה אחת פטור: **מצות כתיב.** בויקרא גבי אשם תלוי ועשתה אחת מכל מצות ה' אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו והביא (ו) את אשמו וגו': **מצוות קרינן.** למשמע אחת מתוך שתים: **ב' חתיכות מיבעיא.** דבשלמא חתיכה אחת איכא לפלוגי משום טעמא דלקמן דאי אפשר לברר איסורו או דלא איקבע איסורו אבל שתי חתיכות ליכא למימר הכי: **כוי.** ספק בהמה ספק חיה: **אשם תלוי.** אף על גב דליכא חתיכה אחת משתי חתיכות אם אכל חלבו בשוגג כסבור חיה הוא כא]: **ספק בן תשעה כו'.** היבמה שנתייבמה בתוך שלשה חדשים: **וחייבים באשם תלוי.** שמא בן הראשון הוא ונמצא שבא על אשת אח שיש לה בנים שהוא בכרת והא אשה דומיא דחתיכה אחת היא: **נמצא על שלו.** במסכת נדה בפרק כל היד (דף יד.) דרך בנות ישראל משמשות בשני עדים שני סדינים לקנח אחד לו ואחד לה נמצא על שלו ודאי בשעת תשמיש היה ובועל נדה בשוגג הוה וחייבים שתי חטאות: **אתיום.** לשון יווני הוא. כלומר לאחר תשמיש: **לאחר זמן.** התם [שם:] מפרש שיעורא: **וחייבין באשם תלוי.** ואמאי הא ליכא שתי מצוות: **אפשר לברר איסורו.** דאשם תלוי אינו בא אלא להגין מן הייסורין עד שיודע לו ויביא חטאת כדמפרש בפרק בתרא (לקמן כה.) הילכך שתי חתיכות [ואכל אחת] ונשארה האחת אפשר שיבוא לאחר זמן נקי שיכיר אם זו הנותרת שומן ודאי חלב אכל ויביא חטאת אכל חתיכה אחת ואכלה אי אפשר לבררה: **מאי איכא בין רבא.** דאמר לעיל טעמיה דרב משום יש אם למקרא: **לר' זירא.** דמפרש טעמיה דרב (ז) לברר איסורו: **ה"ג איכא בינייהו כזית ומחצה.** כגון ב' חתיכות כזו כזית וכזו כחצי זית ואכל את של כזית ואין ידוע אם הוא חלב או שומן: **לרבא ליכא מצוות.** כב] ליכא ב' זיתים ופחות מכזית כמאן דליתיה: **לר' זירא אפשר לברר האיסור.** בחצי זית זה הנשאר: **כוי חייבים כו'.** והא אי אפשר לברר איסורו:

מדסיפא בשתי חתיכות רישא נמי בשתי חתיכות. והוה נמי מצי למימר אכל ספק יש בו כשיעור כו' כמו כן צריך לומר דמיירי שיש שתי חתיכות לפניו ובשתיהן כשיעור כג] וכן צ"ל על כרחין שהרי אמרינן לקמן איכא בינייהו כזית ומחצה דלמאן דאמר כד] איקבע איסורא ליכא אם כן שמע מינה דיש שתי חתיכות ומכל מקום כה] הא זית אכל ואפילו אכל מן האיסור מסופק הוא אם אכל כזית ואשמעינן דאפילו בספק ספיקא מייתי אשם תלוי וגבי שבת ויום חול נמי מלינו למשכח שתי חתיכות כגון שעשה מלאכה בין השמשות דספק כו] יום או לילה וגם איקבע איסורא שעשה מלאכה בבין השמשות קרוב למוצאי שבת דאיקבע איסורא כל היום וגם אפשר לברר איסורא שיוכל לראות לפי ענין המלאכה כז] שפעל בשבת לפי מה שיש כמה עבר מן הלילה ולא עבר ממנה רק מעט כח] ופעל מלאכה רבה א"כ פעל קצת מן היום: **אמר** רב יהודה אמר רב כו' חתיכה אחת פטור כו'. ואם תאמר דהא אמרינן פרק שני דכתובות (דף כב:) גבי שנים אומרים מת ושנים אומרים לא מת כו' ופריך עלה הכא עליה באשם תלוי קאי ומאי פריך הא בעינן מצוות יש לומר דהתם פריך למאן דאמר הכא דלא בעינן חתיכה משתי חתיכות אבל כט] קשה דרב אדרב שהרי קאמר הכא רב יהודה אמר רב ובפרק האשה רבה (יבמות פח.) קאמר אמר רבה אמר רב לא שנו אלא שנשאת בעד אחד כו' ופריך הש"ס הכא עליה באשם תלוי קאי ומאי פריך ותירץ דהכי פריך הכא עליה באיסור אשם תלוי קאי ל] ועוד יש לומר דפריך התם לרב נחמן לא] דמתרץ הכא טעמא דרב משום איקבע איסורא ויכול לאכול עובד כוכבים הראשונה לב] משום השניה חייב משום דאיקבע איסורא ויתבא התם דפריך שפיר שהרי בכל איקבע איסורא שהיתה אשת איש: **ותני** עלה וחייבים באשם תלוי. וקשה שהרי הכא משמע דגרי"מ מפרשא למתני' והתם לג] פרק כל היד (נדה יד:) לא משמע הכי דקאמר על מתני' ופטורין מן הקרבן תנא וחייבין באשם תלוי ותנא דידן סבר בעינן חתיכה משתי חתיכות לד] ועוד קצת קשה אמאי לא לה] קאמר מהא (הוריות דף ח:) ומכילן אשם תלוי על עשה ועל לא תעשה שבנדה ואע"ג דליכא שתי חתיכות לו]:

איתיביה

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פ"ח מהל' שגגות הל"ב:
ג ב ג מיי' שם הל"ו:
ד ד מיי' שם הלכה ג:
ה ה מיי' שם ופלוגתן מ"ד:
ו ו מיי' פ"ח מהל' יבום הלכה כב טוש"ע אה"ע סי' קפ"ז סעיף ו:
ז ז מיי' פ"ח מהל' שגגות הלכה ג ופלוגתן מ"ד:
ח ח ט מיי' שם ופ"ה הל' ו:

◆

מוסף רש"י

אכל חלב וחלב. שני זיתים והספיק בינים יותר מכדי אכילת פרס דהוי להו שתי אכילות (שבת עא.). יש אם למסורת. כמה שכתוב תבה ומסר בספר תורה לישראל, הוא האם והעיקר, ולא כמו שהוא נקרא (סוכה ו:) כמה שנמסרה כתב של תורה למשה אנו צריכין לדרשה ולא לפי המקרא (מכות ז:) שנמסרה סמיכתו למתנו תסילה (סנהדרין ד.). יש אם למקרא. ספר קריה מלשון דהוא עיקר (סנהדרין ד.). לא תיזלא בתר איפכא. דבר שלנו (קדושין סו:): לא תפשוט נכים המדרס מתמנה הנספסת לפני נודים, שיוכל המתרץ לתרץ מתמנה אחר דבריו (כתובות פח.). יוציא והולד כשר. ממה נספק (יבמות לה.). נמצא על שלו. דם על המפה שקנח בו לאחר תשמיש (שבועות יח.) ואפילו לאחר זמן שפסה לאחר בעילה זמן מרוך קודם קינוח בידים, שהיה דם בשעת תשמיש, טמאין. שניהם טומאת שבעה כדין בועל נדה, כדכתיב (ויקרא טו) ותהי נדתה עליו (נדה יד:) שזה משום נדה וזה משום בועל נדה, דודאי דלאחר דם קודם בעילה או בשעת בעילה תשמיש (שבועות שם). על שלה אתיום. תיכף לאחר בעילה (נדה שם). לאחר זמן. לאחר אותיום, טמאין מספק. שניהם טומאה ימים, ותיבו כימות ספק שוא למוצא אכל לא לצרוך (שם). ותני עלה. תוספתא לאחר אותיום קאי, דקתני במתני' ופטורין מן הקרבן (שם יד:).

◆

שיטה מקובצת

א] בו חלב ושומן לפניו: ב] כשם שאם אכל אות ש' נמחק: ג] צ"ל בחודשין: ד] למקרא מצוות בקצת ס"י וכן גריס הרנ"ה מצות בו"ו אחד ואין ההפרש רק הנקודה שרב אסי נעקר מצוה וחייא בר רב מצות וכן לקמן בדברי רב: ה] לא תיזלו בתר: ו] שתי חתיכות צריכא למימר. מכאן נמי מוכח דסמיך אטעמא דלקמן דאפשר לברר איסוריה או איקבע איסוריה דאל"כ מה חילוק יש בין ב' חתיכות לחתיכה אחת. תוס': ז] צריך לומר זו היכא לבירר נמחק: ח] אכל חלב ספק: ט] אמר רבה מאי אות א' נמחק: י] שישגוג בשתי מצות מצוות קרינן: יא] אביי לרבה ר' אליעזר. ר' אליעזר גרסינן דאליביה אמרינן לקמן דלא בעינן חתיכה מבי חתיכות ובמקומו אפרשנה. תוס': יב] חייבין על חלבו אשם: יג] רבי אליעזר (אות י' נמחק) סבר יש אם למסורת ואנא ס"ל דתנא דידן פליג עליה וסבר יש אם למקרא ואנא סבר כוותיה: יד] כשר וחייבין באשם: טו] חייב באשם תלוי הא מני ר' אליעזר היא: טז] א"ר זירא אמר תיבת חייא [illegible]

מסורת הש"ס

א) שבת עא. ב) [לקמן כג.], ג) [פסחים פו: קדושין יח: וש"נ], ד) [כתובות מח: קדושין מו.], ה) [צ"ל תחלו כ"ה בקדושין פ"ק סנהדרין], ו) [סנהדרין ד. וש"נ], ז) [לקמן יח. יבמות קיג. ע"ש תוספתא בכורים לפ"ג], ח) [קדושין יח: וש"נ], ט) יבמות לה:, י) נדה יח. שבועות יח., כ) [נדה יד:], ל) תוס' בנדה מתני' מייתי על זה.

◆

תורה אור השלם

1. ואם נפש כי תחטא ועשתה אחת מכל מצות יי אשר לא תעשינה ולא ידע ואשם ונשא עונו: ויקרא ה יז

2. אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות יי אלהיו אשר לא תעשינה בשגגה ואשם: ויקרא ד כב

◆

הגהות הב"ח

(א) במשנה כשם שאם אכל חלב וכו': (ב) שם בגמרא ואין צריך למימר זו קתני ולחייא בר רב: (ג) שם ותני עלה וחייבים באשם תלוי כצ"ל ותיבת משום נמחק: (ד) רש"י ד"ה שגג וכו' אחד מהן היתה: (ה) ד"ה כך על וכו' כסבור ששתיהן שומן הן ואח"כ נודע שכל אחת מהן ספק וכו' ולא נודע לו בין: (ו) ד"ה מצות כתיב וכו' והביא וגו' כצ"ל ותיבות את אשמו נמחק: (ז) ד"ה לברר דרבא וכו' דרב דאי אפשר לברר איסורו:

◆

רבינו גרשום

נדות יוכיח שאין בהן אלא אזהרה אחת שהן מוזהרין עליהן והן אין מוזהרות עליו דעדיין קטנות הן ואינן בנות אזהרות ואעפ"כ חייב על כל אחת ואחת: אע"פ שאין בהן עכשיו אזהרה יש בה לאחר זמן. כשהן גדולות יש בהן ב' אזהרות תאמר בשבת כו': הבא על הבהמה יוכיח. שאין בה אלא אזהרה אחת בלבד שהוא מוזהר על הבהמה והבהמה אינה מוזהרת ואעפ"כ חייב עליה על כל ביאה וביאה אף אני אביא שבת: אזהרתי לו בהמה כשבת כלומר בהמה דאין לו בה אלא באזהרה אחת מיבעיא לי נמי כמו שבת אי חייב אחת על ביאות הרבה או על כל אחת ואחת: מאי קא מיבעיא ליה לר' עקיבא אי שבתות הרבה כחילוק גופין של נדה דמיין לחייבו על כל שבת ושבת כמו הבא על נדות הרבה שחייב על כל נדה ונדה: א"כ ניבעי מיניה העושה מלאכה אחת בשבתות הרבה דומיא דנדה דמלאכה אחת היא: אי תולדי מלאכות כמלאכות דמיין. לחייב עליהן באבות מלאכות ואי לא קא בעי מיניה משום הכי קאמר מעין מלאכה א"כ ניבעי מיניה העושה [illegible]

[illegible]